

Læreryrket som en relasjonsprofesjon	1
HVA kjennetegner en god relasjon	2
HVORDAN kan læreren bygge opp en god relasjon?	2
Kilder	4

- (Hentet fra mitt eget Scrivenerdokument og wikibøkerartikkelen om gode relasjoner).
- Det som er merket i brunt er lagt inn i Mindomo.

Læreryrket som en relasjonsprofesjon

Læreryrket er en relasjonsprofesjon

Lærere tilhører en «relasjonsprofesjon» der yrkesutøvere arbeider i en tett og personlig kontakt med andre mennesker. Evne til empati og til å bygge relasjoner er avgjørende. Mange studier viser at lærerne mener gode relasjoner danner basisen for god undervisning og kommunikasjon med elevene. Elever lærer mer av lærere som de har en godt relasjon til (Pianta, 2006)(Ramvi 2009)(Ogden 2015).

Utfordringer i læreryrket vil kunne være omsorgstrøtthet eller at man blir utbrent (emotional fatigue).

Lærerens relasjonskompetanse

Relasjonskompetanse er definert som lærerens evne til å se den enkelte elev på vedkommendes egne premisser og tilpasse sin egen atferd til eleven. Mange lærere vil ofte kunne tenke at det er eleven som må oppføre seg annerledes og ikke en selv. Læreren har alltid hovedansvaret for å tilføre relasjonen det den trenger av respekt, åpenhet og likeverd når dette mangler (Drugli 2012: 45-46). Det er læreren som må jobbe for at relasjonen skal bli god.

Lærerens definisjonsmakt

Relasjonen mellom lærer og elev vil alltid være assymmetrisk. Læreren har definisjonsmakten og vil kunne ha stor innvirkning på elevens syn på seg selv og sine omgivelser (Drugli 2012). Elevene vil også tolke handlinger i lys av den relasjonen de har med læreren (Ogden 2015: 134). Case: En lærer sier: «Jeg trenger hjelp til å takle mine negative tanker og reaksjoner overfor Ole» (Drugli 2012). Her bør man også være oppmerksom på Rosenthal-effekten ([lenke Pressbookssiden om selvfølelse](#)).

Hvorfor er gode relasjoner viktig?

Elever lærer mer av lærere som de liker, respekterer eller stoler på (Ogden 2015).

Forskjeller i relasjoner

Undersøkelser viser at jenter som regel har bedre relasjoner til sine lærere enn gutter (gjennomsnittlig) (Drugli 2012: 41).

HVA kjennetegner en god relasjon

Synlige kjennetegn på at relasjonen er god

Kvaliteten på lærer-elev relasjoner avhenger av

(1.) Den personlige kvaliteten i kontakten.

(2.) Hvordan lærere kommuniserer med elevene. Her handler det om man svarer elever på en vennlig måte, viser interesse, omtanke, og empati og har sans for humor (Ogden 2015).

Faglitteraturen viser også til en rekke ulike praksisformer eller atferd som indikerer at lærer og elev har en god relasjon:

- *Å gå til læreren om man lurer på noe.* I en intervjuundersøkelse oppgir lærere at det er når elevene kommer til deg som lærer for å snakke og fortelle om ting de lurer på. De tør å åpne seg og har tillit til deg (Drugli 2012:48). I en annen intervjuundersøkelse oppgir lærere at det er når elevene forteller om seg selv og læreren viser omsorg og bekymring for dette. Da har man et tillitsforhold og begge bryr seg om hverandre (Ramvi 2009).

- *Snakker ikke negativt om enkeltelever.* Hvis de har vanskeligheter med en elev, så snakker de ikke om at de misliker eleven, men heller om manglende relasjoner eller mangelfull kontakt (Ramvi 2009).

- *Læreren har lyst til å være sammen med elevene.* Elever i en undersøkelse oppgir at en god relasjon er kjennetegnet av at lærer må ha lyst til å være sammen med oss (Drugli 2012:48).

HVORDAN kan læreren bygge opp en god relasjon?

Å bry seg om elevene

De fleste elever setter pris på at lærere bryr seg om dem, at de viser oppmerksomhet, engasjerer seg og er opptatt av at elevene skal lykkes på skolen (Ogden 2015).

Å vise interesse for elevenes interesser

Læreren må bli kjent med sine elever. Gode relasjoner kan etableres ved å vise interesse for elevene, for eksempel hvem de er og hva de er opptatt av. Elevenes interesser kan være en viktig innfallspori til å få personlig kontakt. Dersom man har en god relasjon, vil dette kunne være en stor fordel når konflikter senere oppstår. En metode kan være å bruke noe tid til å snakke litt ekstra med utvalgte elever hver dag når muligheten byr seg (Ogden 2015).

Å "se" enkeltelevne

Det er viktig at læreren “ser” alle elevene. Her kan mindre detaljer være viktig som at man hilser på elevene utenfor skolen eller hilser på dem når de kommer til timen. Det gjør alltid positivt inntrykk når lærere dukker opp på elevenes arrangementer eller deltar i aktiviteter sammen med elevene på fritiden (Ogden 2015).

Å by på seg selv

Lærere kan invitere til kontakt gjennom å fortelle om seg selv eller å vise frem noen mer personlige sider ved det man kan (Ogden 2015). Lærere i en intervjuundersøkelsen fremhever også betydningen av å bli «kjent» med elevene. Dette krever at man er seg selv og klarer «å by på seg selv». Man må «vise seg som hele mennesker» og «vise noe av det private» (Ramvi 2009).

Å vise at man har tro på elevene

Dersom læreren har tro på eleven, vil dette kunne virke som en selvpoppfyllende profeti (Drugli 2012: 35) (Rosenthal-effekten).

Mer ros enn kjeft

Lærere må ikke bare rose mer, men de må også kjeft mindre hvis de skal skape et godt sosialt klima. En god grunnregel er at hver dag bør inneholde minst en positiv opplevelse for elevene (Ogden 2015: 134).

Å ha klare kommunikasjonsregler i klassen

Gode lærer-elev relasjoner har også sammenheng med om læreren har gode rutiner og strukturer i klassen (Drugli 2012: 35). Lærere tar gjerne en diskusjon med klassen, men må også kunne uttrykke egne rettigheter på en tydelig og konstruktiv måte, for eksempel at man vil undervise uten å bli avbrutt, eller at elever skal snakke til dem på en høflig måte (Ogden 2015: 135).

Å være rettferdig

Den beste attesten lærere kan få er at de er “reale og rettferdige”. Respekt og tillit kan være viktigere enn popularitet (Ogden 2015: 135).

Elevene underviser andre på skolen

Elevene kan også undervise læreren og klassen i noe de er eksperter eller brenner for (Ogden 2015). Da viser man at man verdsetter elevenes faglig kompetanse. Dette kan også styrke relasjonene.

Viktig å bruke tid på å etablere gode relasjoner ved skolestart

Det er viktig med en god skolestart fordi det kan være vanskelig å endre en klasseromskultur når den først er etablert (Ogden 2015: 135).

Å gi faglig relevante oppgaver

Klasseaktivitetene er tilpasset de elevene det gjelder (Drugli 2012: 35).

Kilder

- Drugli, M. B. (2012): Relasjonen lærer og elev. Avgjørende for elevens læring og trivsel. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Ogden 2015. (Kilde fra PPU-pensum 2018-2019)
- Ramvi, E. (2009): Læreren som relasjonsarbeider. Bedre skole. Nr. 2.